

Om Francaiser

fra

C. G. F. Bagge,

Danselærer.

Med dette Bandois maa sig Krafteu varne,
Gud lagde den dybt i sin Yndlings Bryll,
Det Glette, Redrige, Du bort maa sjarne.
Kjengens Rand.

Trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkeri.

1830.

1847

1847

Det Kongelige Bibliotek
København

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

1847

1847

Kanders By,

som ynder den finere Selskabsdans,

erbødigt

tilføjet

Forfatterens

Da jeg har Grund til at formode, det er
saare Faa af Publikum bekendt, at der i
Indland eksisterer et Blad under Navn af:
„Den cimbriske Jagttager“ maå jeg, straks i
Indledningen, tage mig den Frihed at berette:
der virkelig i Cimbria gives en saadan Tins-
gest. Blandt andre rare Sager, som be-
meldte Blad nu og da sætter i sin Gæbestol er
— Francaiserne; og det er angaaende disse,
jeg, som mangeaarig Lærer i Dans, ogsaa vo-
der at tale et Par Ord.

I en Række af Aar har jeg set hvorledes
den finere Selskabsdans gradvis tabte sig i
gode Sirkler, alt Godt og Skønt til Lege-
mets Udvikling gik af Brug; Menuet, fran-
ske Kontradanse, Allemander, engelske Danse,
Figaro, regelmæssige Ecosaisser, og la Bateau:

se forsvandt som Lyset for Mørket. Bøjmer:
dans, Molinast! Cortillons, Femtrin, og
— Rundesuurren i forskjellige Tempoer kom
istedet. Under Navn af Schwaber, Wie-
ner, Erooler, Hopfa, Russisk, Ungersk,
og Pirre-Wals, tumlede og suurrede man sig
saa frygteligen — nogle som Dragkister i
Jordkælv — at det var en Ynk at se Sel-
skabet i Ro; høre denne Pusten og Stønnen;
skue disse kaagende Barne og ildrøde Ansig-
ter; ja man kunde græde over, at Menneske-
ne saa daarligt ville sætte Liv og Sundhed
paa Spil.

Detmindste i Provindserne tabte Smar-
gen sig for det som Franskmændene kalde: La
danse basse (Kammerdans) sig saa aldeles,
at en vild Dmtumling uden Regel og Kunst-
trin var den herskende, og at Dansen, lige-
saavel som Musikken, Poesien og Sprog-
ren, havde Grundprincipier vidste intet Men-
neske.

Ungdommen finge samme Misdannelse.
Under Navn af Danselærere antog man: Gad-
smidsvende, afdankede Komediantspillere, Ste-
mager og Skædderdrenge, Kjemmesnitter,
Soldater og Matroser, Krøblinger og Hætt.

Disse, hvis hele Kunst var hentet fra Kjeldre
og Danseboder i Kjøbenhavn, bragte Dansen
neden fra og op, saa at Kludekjellinger og
Fisker-Damer, Bønder og Dagleiere gave
Tonen an for Børnenes legemlige Dannelse!

Men den foragtede Kunst hevne sig.
Les exercices du Corps et ceux de l'esprit
servent toujours de delasement les uns
aux autres! siger Jean Jaques. Disse
Børn voksede til. Der laa noget Nedslaaende
og Krænkende deri, naar man maatte skue
Mennesker, af hvis Kundskaber, Embede,
eller Rang, man kunde ventet sig Meget, hav-
de saaliden Magt over deres Legeme, at de,
endog i det daglige Liv, ej formaaede at ud-
trykke de simpleste Stillinger og Bevægelser,
uden Voldsomhed og Tvang.

Det menneskelige Legeme borde i sin Hold-
ning antyde det Edleste — Aandens Herre-
sæde? Og naar vi skuede den ubekæmpte Mas-
sas Modstræben mod Aanden, da sølte vi no-
get Angsteligt, noget, nær havde jeg sagt,
Modbydeligt.

Saaledes saae det ud, næsten over hele
Danmark, med den Kunst som Grækerne kaldte:
den medicinske Gymnastik, og som Lægen He-

radikos skal, kort før Hippokrates, have til Sundhedens Vedligeholdelse, indført i Medicinen. Nu kom Francaiserne til Danmark, efterat de i endeel Aar havde været udsorte med stort Bisfald over hele Frankrige og Tyskland, og dansede af mange tusinde dannede Herrer og Damer. En Herre af høi Rang opførte dem paa et Hofbal i Kjøbenhavn, hvor de, denne smukke Komposition værdig, bleve givne, med et skønt Spil i Bevægelserne, med Sirlighed og Nethed i de afvekslende Stillinger, og med Fasthed og Præcision i de sværende Skridt; saaledes som man af saa ophøjede Personer kunde vente.

De fornemste Huse i Kjøbenhavn toge nu Undervisning i Francaiserne, og Bournonville, Larcher, Jean Pio og Willeneuve udbredte en ren Smag for Selskabsdans; mange soldige Familier lærte dem af forskjellige Lærere; kort: de finge allesteds Bisfald. Jeg frydede mig; ti jeg saae i Aanden Terpsichore borde en værdig Søster til Urania; jeg skuede den foragtede Kunst bedømt fra dens rette Synspunkt, efterdi Fiinheten i Ansættelsen var kommen oven fra og ned.

At Provindserne abode efter, kan nok begribes; og jeg nægter ikke, det vilde være

9
mig et kosteligt Syn, at se ovennævnte Herrer — Børneelever — slide sig igjennem en Francaise! Hvo har ikke disse Figurer i friskt Minde, der, uden Blu, engagerer og lade sig engagere til enhver Dans uden Forskjel, og sætte Selskabet i Forlegenhed ved deres fuldkomne Ubekjendtskab, selv med Kunstens Ufsættelse positions, pas; der ved den mest paafaldende Mangel paa Overkroppens Holdning og Armenes Bevægelse (port de bras) lade deres totale Uvidenhed om legemlig Kultur udenfor al Tvil, og, hvis „Afdansning“ som det kaldes, beviser: — som saamange Andres Eksamen, at Børnene — Intet have lært. En Mand, som havde nydt denne Aftens underholdning, sagde: „Den kommer ogsaa frem som fører med Stude!“ Gud bevare min Mund! — Efter nu saaledes at have vist, Francaiserne ere en Overgang fra det Slettere til det Bedre, vil jeg henvende mig til den cimbriske Jagttrager — som det respektive Publikum vel tror, jeg allerede har glemt — den har flere Gange haft Indrykkelser mod Francaiserne. Havde man blot paafanget Misbrug af disse Danse, da skulde baade Indsender og Udgiver have haft mit hele Bisfald;

ti jeg har for mange Aar siden af Kabbek lært: „den Kunst som Alle og Enhver vil kunne, den kan de Fleste saare slet“; men, han snakker mod Brug og Misbrug uden Undtagelse, og da tror jeg mig kaldet til at sige min Mening om et Brev fra Mikkel Smist til Jagttageren.

Dette nydelige Produkt, som staar i No. 3 for 16de Januar 1830, begynder saaledes:

„Nu kan De see, hvad Francaiser due til i Verden, og hvor skammelig De har prostitueret Dem.“

Meget rigtigt, Hr. Smist! Og jeg tør næsten tro: at dersom De, Monsieur Finke, og Jagttageren, vilde gaa en Francaise, De vilde prostituere sig endnu mere i Person, end De hidtil have prostitueret sig paa Prent; dog mener jeg De vilde tage sig bedst tid, naar de dansede i den „Smørpøt“ eller Moddingepøl, som De selv siger Deres Cousine maatte vende Næsen hjem til.

Nu kommer et meget lærdt og dybtænkent Rasonnement over Grækernes og Tyrkernes Reise til Paris for at lære Francaiser, hvis

Resultat synes at være: „uden dem er man kun halve Mennesker.“

Det vel ikke; men jeg tror man uden dem kan være hele Fæ. Hr. Mikkel begynder nu, med sit Vids hele Styrke, at lade Hr. Finke vedblive:

„Hvad Under da, at Francaiser skal indføres ved alle Baller, hvor der er 50 Par, der ikke kunne danse dem, og 8 som ville danse, de 8 Par skulle lade sig see, more sig, imponere, fortrylle. De 50 Par lade sig, gabe, fryse, ærgre sig, og kjøre hjem. Hvo der mener, at paa et Bal skulle Alle more sig, tager storligen feil. Det var i gamle Dage.“

Denne tobenede Mikkel har nok neppe været i noget fornemt Selskab, og kjender lige saalidt til de gamle Dage, som den Dans han behager at omvrygle. I Fordumstid var det Brug, saavel i Frankrig, som Italien og Spanien, stedse, til et Bal, at invitere, enten Dansekunstnere af første Rang, eller udmærkede Dilettanter. Disse bleve da, naar Selskabet i nogle Timer havde danset, paa det høfligste overtalt at give det en behagelig Nødde, ved: Solo, pas de deux, trois eller quattres, at vise Herrens Villad i sin Skøns

hed. Saaledes var det og i Kjøbenhavn, og Hr. Bournouville, Madam Bjørn, og Jomfru Tarbesse, glædede ofte, saavel Harmonien som andre Selskaber, ved at udføre for samme, nogle af deres heldigste Arbejder. At dette er Sandhed, kunne Flere bevidne; Bournouville lever endnu. I Norge, hvor jeg var paa Bal hos afdøde Kammerherre Verndt Anker, var det ogsaa Stik. Nu spørger jeg, om Hr. Fiske eller Mikkel Smørpne have Ret, naar de bestyrlige 50 Par for at være saa forhippede paa Vedbliven, at, naar de i nogle Timer have snurret og surret, galoppert, semtrint, knælt paa Stolesæder, grint for Speile, løbet med Nathuer og Slaabrotke, samt klappet og stampet, at de, siger jeg, ikke monne behøve en Pavse? og maatte, takke mig, takke de 8 Par til, som ville høre dem et behageligt Stue af en Francaise, som varer ej mer end lidt over 15 Minuter. At man saa, med fornøjet Kraft, kunde begynde Hejdieldum forfra igjen, er saare indlysende. At dette er sagt i Almindelighed, og kan ikke ramme noget særdeles Selskab, haaber jeg er udenfor al Tvil. Det gjælder kun de Selskaber som Mikkel omtaler, og disse kunne neppe eksistere uden i

hans egen tomme Hjernefiste. Enhver kan jo indse, at han vaaser, naar han kan tænke sig: at i en Sal, som har 116 dansende Personer, foruden et stort Antal Eldre, som maa være Tilskuere, skulle Folk saaledes kunne fryse — at de maatte tage hjem! Re: de sig — som de vel kunne uden Francaiser — kan derimod Ingen forbyde dem, ligesaa: lidt som at sulte og tørste; ti kunde de to Sidste forbydes, havde jeg, i mit kjære Fædreland, vist aldrig prøvet dem; jeg har des: stoværre maattet fryse med — for at alle gode Ting skulle være tre.

Jeg haaber nu tydeligen at have bevist: Francaiserne ere et Fremskridt til en bedre Smag for legemlig Kultur i Danmark, og beder det ærede Publikum at dømme imellem os.

Til Slutning, sørend jeg forlader denne Pnt: eller So: Mikkel, vil jeg fremsætte Slutningen af Brevet, hvor han, uden Blu, stiller sin Dumhed paa den krasseste Maade tilskue.

„Saadan Tale, siger han: holdt Mads Mads Madsen Fiske her i Klubben forleden Aften, mens vor Krabadski fortalte om en Forstrækkelse hans kjære Cousine fra Smørpne var kommet i over Jagttageren, formedelst at

hun havde læst et Bogstav feil, og troet at der grasserede — i visse Huse — " Der det er saa gement, at jeg ej vover at skrive det; jeg vil blot sige, at denne gruelige Sude-
ler anser „gai“ for et Bogstav!! og sæt-
ter derfor „zo“!!!

Man må sandeligen forundre sig over, at sligt Pennepak kunne, i en saakaldet op-
lyst Tidsalder, finde Forlæggere og — Læsere.

Kanders, den 6te Februar 1830.

O. G. F. Bagge.